

Nieuwsbrief meetnet libellen

April 2025

Beste teller,

Het libellenseizoen begint weer! Tijdens de eerste warme lentedagen zijn veel vroege soorten alweer gezien. Natuurlijk waren de winterjuffers er het eerst bij, maar ook gevlekte witsnuitlibel en vroege glazenmaker zijn al gezien. Tijd dus om weer routes te gaan tellen!

Telperiodes voorjaarssoorten

We informeren jullie graag over de verwachte vliegperiodes van de voorjaarssoorten waar soortgerichte routes voor zijn. Loop je een route waarop één van deze soorten voorkomt? Doe dan op z'n minst drie tellingen in de aangegeven periode. Op die manier kunnen we het beste de trends van deze soorten berekenen.

bruine winterjuffer	14 april t/m 25 mei
noordse winterjuffer	14 april t/m 25 mei
donkere waterjuffer	21 april t/m 18 mei
maanwaterjuffer	28 april t/m 1 juni
glassnijder	28 april t/m 8 juni
beekrombout	28 april t/m 8 juni
speerwaterjuffer	28 april t/m 1 juni
gevekte witsnuitlibel	5 mei t/m 15 juni
sierlijke witsnuitlibel	5 mei t/m 15 juni
hoogveenglanslibel	12 mei t/m 15 juni
bruine korenbout	12 mei t/m 22 juni
vroege glazenmaker	12 mei t/m 6 juli
weidebeekjuffer	12 mei t/m 27 juli
bosbeekjuffer	12 mei t/m 27 juli
oostelijke witsnuitlibel	19 mei t/m 29 juni

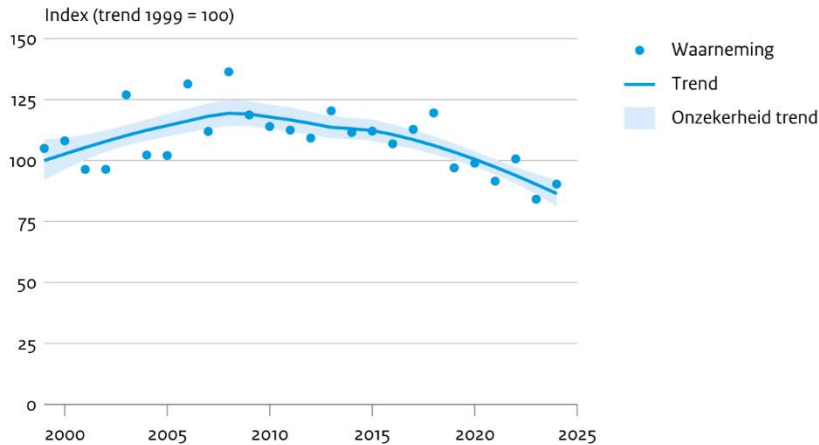

Ruim een kwart minder libellen dan in 2008

Misschien heb je het wel langs zien komen in de media, bijvoorbeeld op [NU.nl](https://www.nu.nl): eind maart publiceerden we samen met het CBS een persbericht over de libellen in Nederland. Waren we tien jaar geleden nog redelijk optimistisch wat libellen betreft,

de laatste jaren is dat snel omgeslagen. Na een kantelpunt rond 2008 nemen de aantallen libellen af en na de droge zomers waar we sinds 2018 mee te maken hebben gehad, is de afname alleen maar sneller gegaan. Alarmerend nieuws, zeker als je bedenkt dat dit raakt aan onze waterkwaliteit en dus aan onze directe leefomgeving.

Populatie van libellen

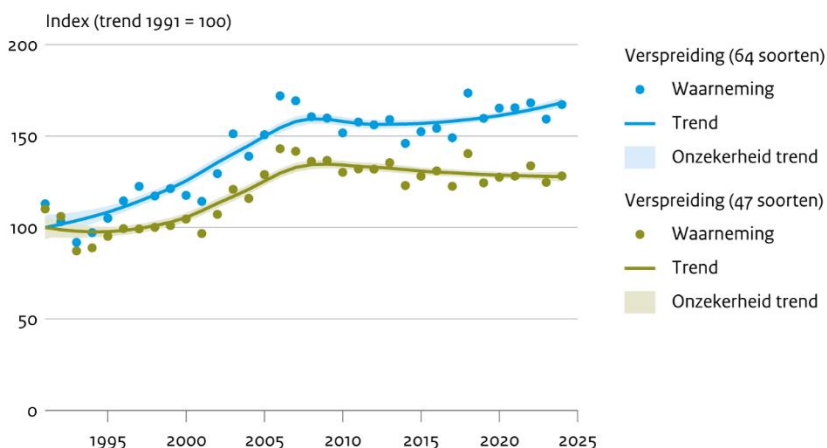

Bron: NEM (Vlinderstichting, CBS)

CBS/mrt25
www.clo.nl/nl138720

Dit geeft ook aan waarom een meetnet met gestandaardiseerde tellingen zo belangrijk is. Vaak wordt gekeken naar de verspreiding van soorten om inzicht te krijgen hoe het met soorten, en de natuur in bredere zin, gaat. Het bepalen van een verspreidingstrend is veel gemakkelijker dan een aantaltrend, daarvoor heb je geen gestandaardiseerde telling nodig zoals in het libellenmeetnet maar kun je “losse” waarnemingen gebruiken. We zien echter steeds duidelijker dat dit misleidend kan zijn. Als we kijken naar de verspreidingstrend van libellen zien we iets anders dan bij de aantallen.

Verspreiding van libellen

Bron: NEM (Vlinderstichting, CBS)

CBS/mrt25
www.clo.nl/nl138720

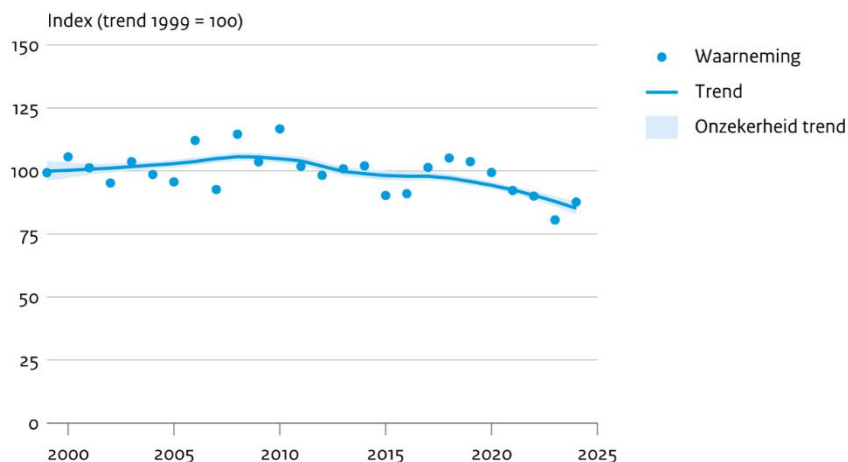
De verspreiding van libellen laat ook een kantelpunt zien rond 2008 maar is daarna stabiel. Als we alleen kijken naar de 47 soorten waarvoor we ook een aantaltrend hebben, dat is een eerlijker vergelijking met de aantaltrend, zien we ook een vrij stabiele lijn, misschien een heel kleine afname. Dit is een heel ander beeld dan de duidelijke afname die we zien in de aantaltrend.

Dat dit twee verschillende beelden geeft is eigenlijk ook niet gek. Je bekijkt twee verschillende aspecten van een soort; op hoeveel plekken komen ze voor? en hoeveel zijn het er? Veel soorten kun je op allerlei plekken nog wel vinden, maar er zijn minder

individuen dan 10-15 jaar geleden. Beide grafieken zijn dus waar, maar ze beantwoorden een andere vraag.

Wat hierbij zorgwekkend is, is dat ook de algemeenste soorten een afname laten zien. Als we alleen naar de 15 meest wijdverspreide libellensoorten kijken, zien we ook een recente afname. Dit zijn soorten als lantaarntje, paardenbijter, gewone oeverlibel etc. soorten die absoluut niet kritisch zijn. Dit gaat dus niet om het verdwijnen van bijzondere leefgebieden als bronbeekjes of gebufferde vennetjes maar ook simpele sloten en plassen worden minder geschikt voor libellen.

Populatie van algemene soorten libellen

Bron: NEM (Vlinderstichting, CBS)

CBS/mrt25
www.clo.nl/nl138720

Paardenbijters kun je nog steeds overal in Nederland vinden, maar het worden er wel minder.

Dat we dit weten in Nederland is heel bijzonder. Er is geen enkel ander land waar een dergelijk libellenmeetnet bestaat en deze vergelijking gemaakt kan worden. Dit weten we alleen dankzij jullie tellingen.

Vlinderbalans 2025 verschenen

Begin april is de nieuwe Vlinderbalans verschenen, het jaaroverzicht waarin we terugblikken op alle gegevens die jullie hebben verzameld. Welke soorten zien we vooruitgaan en welke achteruit? De digitale Vlinderbalans is [hier](#) te downloaden. Wil je de Vlinderbalans liever op papier lezen of aan iemand geven? De laatste versie is tegen handling- en verzendkosten te verkrijgen in de Vlinderwinkel. Als je hem niet per post hebt gekregen ondanks het feit dat je meedoet met het meetnet, log in op het [meetnet](#) en kijk bij Instellingen of je adres klopt, en of je “GEEN papieren jaarverslag ontvangen” niet hebt aangevinkt.

Vroege heidelibellen

Heidelibellen zijn libellen van de zomer, niet van het voorjaar. Dat komt doordat ze als ei overwinteren en nu dus nog moeten groeien voor ze kunnen uitsluipen. Dat kost tijd en dus verschijnen ze pas in de loop van de zomer als volwassen libel. Er zijn twee uitzonderingen. De eerste is de zwervende heidelibel, deze soort is in veel opzichten een buitenbeentje binnen de heidelibellen, ook in zijn levenscyclus, zwervende heidelibellen komen al wel snel uit het ei en beginnen dan te groeien. Deze soort kun je ook in mei al tegenkomen. Dit zijn meestal dieren uit Zuid-Europa zijn maar met de huidige warme winters en zonnig voorjaar zou het best kunnen dat ook lokale voorplanters al vroeg volwassen zijn. Het is daarom goed om op te letten op net uitgeslopen dieren.

Een jonge zwervende heidelibel met de kenmerkende blauwe ogen

Ook de bruinrode heidelibel is flexibeler in zijn ontwikkeling dan de andere heidelibellen en kan al voor de winter uit het ei kruipen en aan zijn larvale ontwikkeling beginnen. In het uiterste zuiden van Europa vliegen ze dan ook het hele jaar. Dat zal in Nederland niet snel gebeuren maar met het warme na- en voorjaar zijn ze mogelijk wel eerder dan vroeger. Maar een heel vroege waarneming van een bruinrode heidelibel hoeft niet per se een jonge uitsluiper te zijn. We weten van deze soort dat ze ook kunnen overwinteren als volwassen libel. Waarschijnlijk was zelfs deze winter daar te koud voor maar wie weet is het op een luw warm plekje wel gelukt. Een heidelibel in het voorjaar die er versleten uit ziet kan er een uit 2024 zijn.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl. Op Facebook is de groep [Libellenmonitoring](#) actief, waar libellentellers (en andere libellenliefhebbers) ervaringen uitwisselen en vragen stellen aan elkaar. Welkom!

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.
Team Landelijk Meetprogramma Libellen
Gerdien Bos, Roy van Grunsven, Kim Huskens, José Kok, Hendrik Mertens.
Tel.: 0317-467346
E-mail: meetnet@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetprogramma Libellen. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie 'Nieuwsbrief ontvangen' uit te vinken.